

6. Lapina, M. A. (2013) Administrativnaya yurisdiksiya v sisteme administrativnogo protsessu [Administrative jurisdiction in the system of administrative procedure] : monografiya. Moscow : *Finansovyy universitet*, 140 p. [in Russ.].

7. Kalyuta, A. B. () Administrativno-yurysdyksiyna diyal'nist' mytnykh orhaniv Ukrainy [Administrative-jurisdictional activity of customs bodies in Ukraine] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07 / Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv, 2007. 198 p. [in Ukr.]. [in Russ.].

8. Makhrov, I. (2002) Administrativnaya yurisdiksiya organov ispolnitel'noy vlasti [Administrative jurisdiction of executive authorities]. *Pravo i ekonomika*. № 12, pp. 14–20. [in Russ.].

9. Administrativne pravo Ukrainy. Akademichnyy kurs [Administrative law of Ukraine. Academic course] : pidruch. : u 2 t. Vol. 2. Osoblyva chastyna ; redkol.: V. B. Averyanov (holova). Kyiv : Yuryd. dumka, 2005. 624 p. [in Ukr.].

10. Kolpakov V. (2003) Administrativna yurysdyksiya: paradyhma ponyattya [Administrative jurisdiction: a paradigm of concept]. *Yurydychna Ukraina*. № 7, pp. 32–34. [in Ukr.].

ABSTRACT

Inha Hudym. Essence of administrative jurisdiction and its place in the administrative procedure. The article, based on the analysis of current legislation, available scientific, journalistic and methodological sources, including foreign experience, identifies the nature, importance and place of administrative jurisdiction in the structure of the administrative process.

The notion of administrative jurisdiction and the corresponding features that characterize it as a way of resolving administrative disputes are defined, namely: first, during the resolution of administrative disputes, both material and procedural aspects of the system of administrative jurisdiction are implemented; secondly, the resolution of administrative disputes is ensured by the use of both judicial and non-judicial forms of administrative jurisdiction; thirdly, the beginning of the exercise of administrative jurisdiction is the moment of appeal of the parties (parties) in dispute to the body of administrative jurisdiction or to its official who has the appropriate powers; fourth, the process of exercising administrative jurisdiction in resolving administrative and legal disputes has a significant regulatory basis.

It has been proved that the essence of administrative jurisdiction is also revealed through the relevant principles, including the principles of: objectivity; legality of administrative proceedings; publicity; implementation of the process in the state language; equality of all before the law.

Emphasis is placed on the expediency of considering administrative jurisdiction as the activity of considering and resolving administrative and legal conflicts (cases of administrative offenses and disputes arising from administrative legal relations) carried out by authorized administrative bodies or courts in accordance with the relevant procedure. The place of jurisdiction in the administrative process is determined, which is based on a broad understanding of the latter and its division into varieties, one of which is the administrative-jurisdictional process, carried out in two forms: proceedings on administrative offenses and disputes arising from administrative relations.

Keywords: *jurisdiction, administrative jurisdiction, administrative process, administrative proceedings, features of administrative jurisdiction, principles of administrative jurisdiction.*

УДК 340

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-1-97-102

Ірина ЛАНТУХ[©]

викладач

*(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)*

КОНЦЕПТ БУЛІНГУ ТА СПІВВІДНОШЕННЯ ІЗ СУМІЖНИМИ ПОНЯТТЯМИ

Насилля як негативне соціальне явище постійно супроводжує розвиток людства, змінюючи свої форми. У теперішньому суспільстві насилля вже не обмежується суто фізичним проявом. Сучасними формами насилля є бодішеймінг, булінг, мобінг, сталкінг, харасмент, хейт та ін. Протидія їм є важливим завданням української держави, яке може бути реалізоване за умови чіткого розуміння особливостей кожного різновиду насилля.

© І. Лантух, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8933-7050>

i.s.lantukh@gmail.com

У статті акцентовано на ознаках булінгу та наведено його характеристику. Булінг описується як 1) різновид соціального насилля; 2) діяння (дія чи бездіяльність); 3) діяння кривдника щодо потерпілого з метою заподіяння психічної, фізичної шкоди, приниження, підпорядкування інтересам кривдника, спричинення соціальної ізоляції потерпілого; систематичне (повторюване) насилля; насилля, що здійснюється в освітній сфері.

Зроблено висновок, що булінг відрізняється від інших видів насильства у сучасному суспільстві низкою ознак, однак найбільш чітким критерієм їх розмежування є сфера прояву насильницької поведінки – для булінгу такою є освітня сфера.

Ключові слова: булінг, домашнє насилля, насилля, сталкінг, харасмент.

Постановка проблеми. Завданням сучасної демократичної держави є забезпечення людських прав. Щодо України, то саме це завдання – утвердження та забезпечення людських прав – закріплено як головний обов'язок держави у ст. 3 Конституції України [1].

Одним з негативних соціальних явищ, що супроводжує суспільство з часу його виникнення, яке порушує людські права, є насилля (зазначимо, що ми не розглядаємо правомірне застосування насилля, оскільки це виходить за межі предмета нашого дослідження). У цьому контексті варто вказати, що в міжнародному праві заборона катування, нелюдського та такого, що принижує гідність, поводження (формою прояву якого і є насилля) є абсолютною, тобто такою, що не може бути порушена за жодних умов, в тому числі й в умовах воєнного чи надзвичайного стану тощо.

Варто зазначити, що форми насилля змінюються з розвитком суспільства. На сьогодні актуальними є питання протидії мобінгу, сталкінгу, харасменту, хейзингу, хетту та ін.

Загалом проблематика протидії насиллю набула особливої актуальності протягом останніх років. Перманентно порушується питання необхідності ратифікації Україною Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульської конвенції).

Не можна не згадати, що за даними всеукраїнського опитування, проведеного дослідницькою агенцією Fama щодо сексуального насилля та домагань, 4 % респондентів відзначили, що стали у дитинстві жертвами звалтування, а 23 % – постраждали від домагань [2].

За даними Національної поліції України, у 2020 році поліція отримала майже 209 тисяч заяв про вчинення сімейного насильства (що становить 570 повідомлень щодоби). Цей показник на 47 % більше, ніж у 2019 році [3].

Як зазначено на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України: «67 % дітей в Україні у віці від 11 до 17 років стикалися з проблемою булінгу; 24 % дітей стали жертвами булінгу; 48 % дітей нікому не розповідали про випадки булінгу» [4].

Означене визначає актуальність досліджень протидії різним формам насилля, яка (протидія) може бути ефективною лише за умов належного наукового забезпечення, чіткого розуміння особливостей кожної з наявних форм насильницької поведінки.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Три роки тому в національне законодавство було введено поняття булінгу. Хоча варто наголосити, що саме явище було й раніше, у 2018 році воно лише стало предметом законодавчого регулювання: в освітнє законодавство, а також Кодекс України про адміністративні правопорушення було внесено відповідні зміни щодо визначення поняття булінгу та адміністративної відповідальності за його вчинення. Означене зумовило те, що переважна більшість наукових досліджень булінгу вітчизняними правниками здійснюється з кінця 2018 року. До цього часу вказана проблематика висвітлювалась в межах психологічних і соціологічних наук.

Серед вітчизняних науковців, предметом пізнання яких були окремі аспекти булінгу, в тому числі і протидія йому, варто згадати таких: К. Абсаямова, Т. Алексеєнко, А. Губко, А. Джуська, В. Джуський, С. Ігнатов, М. Корнієнко, А. Король, О. Кульшова, Н. Лапак, О. Луценко, Л. Лушпай, В. Маряновська, Р. Миронюк, Л. Міхеєва, Р. Опацький, О. Ожійова, Н. Опольська, М. Репан, Т. Ріжко, І. Сидорук, А. Сорокіна, Н. Шевченко, Н. Яценко та ін.

Окремо варто згадати проведене А. Корнійченко дисертаційне дослідження на тему «Адміністративно-правовий механізм запобігання булінгу в Україні» [5], яке є одним з перших в Україні комплексним пізнанням проблематики протидії булінгу у вітчизняних умовах. Автором було висвітлено питання розуміння булінгу, його правової природи. Тож, на думку А. Корнійченко, під булінгом треба розуміти «соціально

негативне явище, яке проявляється у вчиненні систематичних, навмисних, образливих діянь, що зовнішньо виражаються у дії або бездіяльності, одним учасником освітнього процесу (групою таких осіб) – булером (кривдником), стосовно іншого (групи таких осіб) – потерпілої сторони (жертви), носять негативний характер та здійснюються з метою фізичного, психологічного, морального й економічного тиску та характеризуються нерівністю сторін» [5, с. 2]. Наведена дефініція взята нами за основу під час визначення співвідношення булінгу із суміжними поняттями.

Не можна не згадати і роботу Р. Опацького, в якій автор аналізує поняття булінгу [6, с. 144–147]. На відміну від дослідження вказаного правника, ми акцентуємо на частково інших формах насилля та визначаємо критерії розмежування різних видів насилля.

Метою статті є висвітлення концепту булінгу та визначення співвідношення булінгу із суміжними явищами.

Вклад основного матеріалу. Як ми зазначали, проведений нами аналіз доктринальних і законодавчих джерел на предмет інтерпретації булінгу дозволив виокремити широке і вузьке розуміння цього явища. При цьому вузьке розуміння зводиться до законодавчої дефініції та характерне переважно правничим дослідженням. Широке тлумачення булінгу охоплює його психологічні та соціологічні характеристики [7, с. 55–60]. Контамінацією означених підходів може бути запропоноване А. Корнійченко визначення, що було наведено нами вище, яке й покладено в основу нашого дослідження.

Сучасний концепт булінгу виходить з іманентності йому таких характеристик.

По-перше, булінг є різновидом соціального насилля. Не можна не погодитись з вітчизняним правником М. Корнієнком, який відзначає, що «розуміння змісту насильства змінювалося протягом історико-правового розвитку протидії цьому явищу. Зазвичай цим терміном охоплювався переважно фізичний вплив на потерпілу особу. Психологічний примус як засіб учинення злочину розглядався лише у окремих випадках» [8, с. 74].

Саме на розумінні насилля як фізичного впливу вказується у тлумачному словнику української мови: «Насильство: застосування фізичної сили до когось» [9, с. 522]. Однак на сьогодні неправильно обмежувати розуміння насилля фізичною його формою. На це вказують і законодавчі дефініції булінгу, домашнього насильства. Відповідно до абз. 4 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»: домашнє насильство – це «діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї...» [10]. Як бачимо, у законодавстві визначено не лише фізичну і психологічну форми насилля (які вже тривалий час розглядаються кримінальним правом як спосіб вчинення окремих кримінальних правопорушень), але й економічну та сексуальну форми.

Водночас наголосимо, що вказана ознака не може бути критерієм для відмежування булінгу від інших видів насилля.

По-друге, об'єктивною формою прояву булінгу є діяння (дія чи бездіяльність). Навіть економічне чи психологічне насилля повинне мати відповідну форму прояву. Наприклад, у рішенні Нетішинського міського суду Хмельницької області наведено такі прояви психологічного насилля: учень 8-В класу «вчиняв діяння, які полягали у психологічному насильстві (лайці, образах, погрозах)... постійно зривав навчальний процес, а саме: під час уроків на її адресу висловлювався словами нецензурної лайки, під час уроку вмикав голосно музику, чіплявся до інших дітей, чим заважав їм навчатись» [11].

Наведена ознака не може бути критерієм для відмежування булінгу від інших видів насилля.

По-третє, варто наголосити, що природа насилля зумовлює необхідність наявності як мінімум двох осіб: та, що вчиняє насилля (кривдник, булер тощо) та особи, щодо якої вчиняється насилля (потерпілий). При цьому можуть бути присутні і спостерігачі. Щодо булінгу, то він переважно здійснюється саме в присутності інших осіб. Зазвичай ними є інші учасники освітнього процесу, наприклад, учні, зокрема однокласники однієї із сторін. Однак не можна стверджувати про обов'язковість такої ознаки булінгу як наявності спостерігачів.

Учиняючи булінг, кривдник ставить собі певну мету, що вказує на свідомо вольовий характер діяння (навіть більше, булінг характеризується наявністю умисної форми вини) та зумовлює наявність певних наслідків. Зокрема, відповідно до абз. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про освіту» ними є «заподіяння психічної та/або фізичної шкоди,

приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого [12].

Частково вказана ознака дозволяє вирізнити булінг серед інших різновидів насилля, за вчинення яких передбачена юридична відповідальність. Означена нами мета (та відповідні наслідки) булінгу не є характерною (характерними) для кримінальних правопорушень. При вчиненні останніх винна особа використовує насилля як засіб досягнення іншої мети, наприклад, незаконного збагачення, завдання непоправної шкоди здоров'ю потерпілого тощо.

Дозволяє розмежувати ця ознака і булінг від домашнього насилля. Зазначимо, що батьки є учасниками освітнього процесу, тому суто формально різні форми насилля батьків над дитиною або дітей над батьками можуть сприйматися як булінг. Однак навряд чи батьки або діти ставлять собі за мету принизити один одного, викликати страх чи тривогу, підпорядкувати потерпілого інтересам кривдника тощо. Так само іншу мету має і таке насилля як мобінг (метою мобінгу є звільнення працівника).

Однак ця ознака не вирізняє булінг від інших видів насилля, за яке прямо не передбачена юридична відповідальність, наприклад, харасменту, сталкінгу тощо.

По-четверте, булінгу властива систематичність (повторюваність). Ця ознака логічно пов'язана з попередньою, оскільки досягнення означеної мети навряд чи можливе у межах єдиного діяння. Булінг треба інтерпретувати не як окремі діяння, а як продовжуване в часі діяння. Наголосимо, що доволі системно розмежування множинності правопорушень проводиться кримінально-правовою наукою. В узагальненні судової практики з питань кваліфікації повторності та сукупності злочинів (ст. 32, 33, 35 Кримінального кодексу України) вказано, що «для правильного застосування зазначених статей КК у судовій практиці судді повинні розуміти та правильно застосовувати в своїй діяльності ряд теоретичних положень науки кримінального права. Зокрема, це стосується понять «продовжуваний» та «триваючий» злочин, «ідеальна» та «реальна» сукупність злочинів, правил кваліфікації при виникненні конкуренції чи колізії між статтями КК тощо» [13].

Як вказує Л. Федорак, аналіз законодавчої дефініції (ч. 2 ст. 32 Кримінального кодексу України) продовжуваного злочину дозволяє виокремити такі дві характерні його ознаки:

- 1) злочин складається із тотожних діянь;
- 2) ці діяння мають бути об'єднанні єдиним злочинним наміром [14].

Наведене повною мірою стосується й булінгу (крім того, що в останньому випадку йдеться про адміністративне правопорушення).

Ця ознака дозволяє частково відмежувати булінг від домашнього насилля, хоча варто вказати, що останнє зазвичай має саме системний характер, однак законодавство не визначає повторюваність як його обов'язкову ознаку.

Водночас і харасмент, і сталкінг характеризуються систематичністю, тобто також є продовжуваним насиллям.

По-п'яте, у вітчизняній системі права булінг інтерпретується як таке насилля, що здійснюється в освітній сфері: як кривдниками, так і потерпілими є учасники освітнього процесу. Варто зазначити, що вказане відображено і у назві ст. 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення: «Булінг (цькування) учасника освітнього процесу» [15].

Саме ця ознака дозволяє відмежувати булінг від інших видів насильницьких діянь: домашнього насилля, сталкінгу, харасменту тощо, хоча ця ознака частково поєднує булінг з мобінгом, за якого відбувається цькування працівника (однак, таке насилля може бути не тільки в сфері освіти).

Вище ми наводили дефініцію домашнього насилля, однак не характеризували інші означені нами види насилля, що набули особливої актуальності в українському суспільстві в сучасних умовах.

Цілком слушно М. Корнієнко зазначає, що сталкінг зазвичай інтерпретується як «систематичне переслідування або нав'язлива поведінка, якій піддається потерпіла особа, наприклад, слідкування за людиною, систематична поява у її місцях її перебування чи проживання, нав'язливі телефонні дзвінки, письмові повідомлення, вандалізм власності особи. При цьому такі дії можуть супроводжуватися, а можуть і не супроводжуватися погрозою заподіяння більш серйознішої шкоди» [8, с. 38].

Під харасментом розуміється переслідування або дискримінація особи через

зневажливу, образливу поведінку кривдника щодо потерпілої особи та яка може мати як фізичну, так і психологічну форму.

Бодішеймінг, як вказує Р. Опацький, є принизливою критикою зовнішності, що виходять за межі загальноприйнятих стандартів краси [6, с. 147].

Як бачимо, наведені види насилля, якщо вони вчиняються учасниками освітнього процесу щодо інших його учасників, цілком підпадають під визначення булінгу. Саме тому сфера прояву насилля є визначальною (за наявності інших вказаних ознак) для сприйняття явища як булінг.

Означене повною мірою стосується і хету, що є різновидом насильницької поведінки, яка проявляється через презирство до активності особи в інтернет-мережі.

Висновки. Отже, можна зробити висновок про те, що булінг треба розуміти як соціальну форму насилля, яке проявляється у систематичних, умисних образливих, зневажливих діях одних учасників освітнього процесу стосовно інших з метою економічного та/або морального, та/або психологічного, та /або фізичного тиску, підпорядкувати інтересам кривдника.

Булінг відрізняється від інших видів насильства у сучасному суспільстві низкою ознак, однак найбільш чітким критерієм їх розмежування є сфера прояву насильницької поведінки – для булінгу такою є освітня сфера.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Сексуальне насилля в Україні: від усвідомлення до захисту. URL : <https://fama.agency/portfolio/seksualne-nasyllia-v-ukrayini-vid-usvidomlennya-do-zahystu/?fbclid=IwAR38qHRGaWL2XhcEuofnmqMXIVK-AsPacaMFWtHyRb4cUNaVtQCsJy8wQk>.
3. Звіт Національної поліції України про результати роботи у 2020 році. URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2020/npu-zvit-2020.pdf>.
4. Протидія булінгу. *Міністерство освіти і науки України*. URL : <https://mon.gov.ua/ua/tag/protidiya-bulingu>.
5. Корнійченко А. О. Адміністративно-правовий механізм запобігання булінгу в Україні : дис. ... д-ра філос. : 081 Право / Центральноукр. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. Кропивницький, 2021. 270 с.
6. Opatsky R. M. Bulling and its Neighborhood: a Comparative Aspect. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Вип. 4 (29). Т. 2. С. 144–147.
7. Лантух І. Огляд доктринальних та законодавчих джерел із питання інтерпретації поняття «булінг». *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 2. С. 55–60.
8. Корнієнко М. В. Сучасна парадигма протидії насильницьким злочинам щодо дітей : монографія. Одеса : Одеський. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 371 с.
9. Сучасний тлумачний словник української мови: 65 000 слів ; за заг. ред. В. В. Дубічинського. Харків : ВД «Школа», 2006. 1008 с.
10. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 5. Ст. 35.
11. Постанова Нетішинського міського суду Хмельницької області у справі № 679/287/19 від 28.02.2019. URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80220999>
12. Про освіту : Закон України від 05.09.2017. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38–39. Ст.380.
13. Узагальнення судової практики з питань кваліфікації повторності та сукупності злочинів (статті 32, 33, 35 Кримінального кодексу України). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0007700-08#Text>.
14. Федорак Л. М. Визначення продовжуваного злочину. URL : <https://gr.pl.court.gov.ua/sud1605/pres-centr/4/450359>.
15. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#top>.

Надійшла до редакції 24.01.2022

References

1. Konstytutsiya Ukrayiny [Constitution of Ukraine] vid 28 chervnya 1996 r. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. 1996. 30, art. 141. [in Ukr.].
2. Seksualne nasyllia v Ukraini: vid usvidomlennia do zakhystu [Sexual Violence in Ukraine: from Awareness to Protection]. URL: <https://fama.agency/portfolio/seksualne-nasyllia-v-ukrayini-vid-usvidomlennya-do-zahystu/?fbclid=IwAR38qHRGaWL2XhcEuofnmqMXIVK-AsPacaMFWtHyRb4cUNaVtQCsJy8wQk>. [in Ukr.].
3. Zvit Natsionalnoi politsii Ukrainy pro rezultaty roboty u 2020 rotsi [Report of the National Police of Ukraine on the Results of Work in 2020]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17->

civik-2018/zvit2020/npu-zvit-2020.pdf. [in Ukr.].

4. *Protydiia bulinhu [Anti-bullying]. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy.* URL : <https://mon.gov.ua/ua/tag/protidiya-bulingu> [in Ukr.].

5. Kornichenko A. O. Administratyvno-pravovyi mekhanizm zapobihannia bulinhu v Ukraini [Administrative and Legal Mechanism of Bullying Prevention in Ukraine]: dys. ... d-ra filos. : 081 Pravo / Tsentralnoukr. derzh. ped. un-n im. V. Vynnychenka. Kropyvnytskyi, 2021. 270 p. [in Ukr.].

6. Opatsky, R. M. (2019) Bulling and its Neighborhood: a Comparative Aspect. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*. Vyp. 4 (29). Vol. 2, pp. 144–147.

7. Lantukh, I. (2021) Ohliad doktrynalnykh ta zakonodavchykh dzherel iz pytannia interpretatsii poniattia «bulinh» [Overview of doctrinal and legislative sources on the interpretation of the concept of “bullying”]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 2. pp. 55–60. [in Ukr.].

8. Korniienko, M. V. (2020) Suchasna paradyhma proty dii nasylnytskym zlochynam shchodo ditei [Modern Paradigm of Combating Violent Crimes Against Children] : monohrafiia. Odesa : Odeskyi. derzh. un-t vnutr. Sprav, 371 p. [in Ukr.].

9. Suchasnyy tлумachnyy slovnyk ukrayins'koyi movy: 65 000 sliv [Modern explanatory dictionary of the Ukrainian language: 65,000 words] ; za zah. red. V. V. Dubichyns'koho. Kharkiv : VD «Shkola», 2006. 1008 p. [in Ukr.].

10. Pro zapobihannia ta proty diu domashnomu nasylstvu [On Preventing and Combating Domestic Violence] : Zakon Ukrainy vid 7 hrudnia 2017 roku. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrayiny*. 2018. № 5, am. 35. [in Ukr.].

11. Postanova Netishynskoho miskoho sudu Khmelnytskoi oblasti [Resolution of Netishyn City Court of Khmelnytsk Region] u spravi №679/287/19 vid 28.02.2019. URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80220999>. [in Ukr.].

12. Pro osvitu [On Education] : Zakon Ukrainy vid 05.09.2017. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2017. № 38–39, art. 380. [in Ukr.].

13. Uzahalnenni sudovoi praktyky z pytan kvalifikatsii povtornosti ta sukupnosti zlochyniv (statti 32, 33, 35 Kryminalnoho kodeksu Ukrainy). [Generalization of Judicial Practice on Qualification of Recidivism and Aggregation of Crimes (Articles 32, 33, 35 of the Criminal Code of Ukraine)]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0007700-08#Text>. [in Ukr.].

14. Fedorak, L. M. Vyznachennia prodovzhuvanoho zlochynu [Definition of a Continuing Crime]. URL : <https://gr.pl.court.gov.ua/sud1605/pres-centr/4/450359>. [in Ukr.].

15. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia [Code of Ukraine on Administrative Offenses] vid 07.12.1984. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#top>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Iryna Lantukh. Concept of bullying and correlation with adjoining concepts. Violence as a negative social phenomenon constantly accompanies the development of mankind changing its forms. In today's society, violence is no longer limited to a purely physical manifestation. Modern forms of violence are the following: body shaming, bullying, mobbing, stalking, harassment, hatred, and others. Countering them is a crucial task of the Ukrainian state that can be realized under the condition of a clear understanding of the specifics of each type of violence.

Emphasis is placed on the signs of bullying and their characteristics are given. Bullying is defined as 1) a type of social violence; 2) action (action or inaction); 3) the actions of the offender against the victim in order to cause mental and physical harm, humiliation, subordination to the interests of the offender, causing social isolation of the victim; systematic (repeated) violence; violence in the educational sphere.

Attention is focused on that that bullying is characterized by regularity (repeatability). Bullying should not be interpreted as separate actions, but as a continuing action: 1) bullying consists of identical actions; 2) these actions must be united by a single intention. This feature makes it possible to partially distinguish bullying from domestic violence, although the latter is usually systemic in nature, however, the law does not define recurrence as a mandatory feature of bullying.

It is indicated that the purpose of bullying allows to distinguish it from criminal offenses, domestic violence (may not have a purpose), mobbing (the purpose of mobbing is the dismissal of an employee). It is noted that the need to legally consolidate responsibility for stalking is recognized at the international level. Stalking is usually interpreted as “systematic harassment or obsessive behavior to which a victim is subjected, such as tracking down a person, systematically appearing at their place of residence or stay, intrusive phone calls, written messages, vandalism of personal property”.

It is concluded that bullying should be understood as a social form of violence manifested in systematic, deliberate abusive, contemptuous actions of some participants in the educational process against others in order to economic and / or moral, and / or psychological and / or physical pressure to subordinate to the offender's interests. Bullying differs from other types of violence in modern society in a number of ways, however, the clearest criterion for distinguishing them is the sphere of violent behavior – this is the educational sphere for bullying.

Keywords: *bullying, domestic violence, violence, stalking, harassment.*